

Verval

Sedert ik een keer met moeite aan arrestatie door een brandweerman ben ontkomen draagt de overheid voor mij één pet. De Koningin met haar kroontje, de minister met zijn steek, de bruggewachter in zijn huisje en de postbode op zijn fiets doen zich aan mij voor als vertegenwoordigers van een ondeelbaar mystiek lichaam, dat tegelijkertijd de onderdaan koeieneert en de burger dient. Sinds het arresteren in mijn buurt is opgehouden, geloof ik bovendien dat zij allen het beste met mij voorhebben. De voorschriften lijken soms vreemd en onbegrijpelijk, maar zoals de boer uit het sprookje, houd ik het er maar op dat zij juist en rechtvaardig zullen blijken als je eenmaal de ware toedracht kent.

De laatste tijd schrik ik ook wel eens. Het begon met het Centraal Bureau voor de Statistiek, dat mij statistische gegevens aanbood onder de mededeling dat het CBS „niet aansprakelijk (is) voor fouten en onjuistheden in de gegevens die worden verstrekt”. Kort daarna kreeg ik een circulaire van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, afdeling voorlichting en marktcontact, vol interessante en relevante informatie over mijn pensioen, met als slotopmerking „U kunt aan deze folder geen rechten ontlenuen”. Deze passages stemden mij tot zorgelijk getob. Ten slotte kwam ik tot de conclusie dat zij niets betekenen. Ik kan niet geloven dat het CBS zo maar een rommeltje vol fouten aflevert, en dan voor mijn klachten doof blijft, of dat de afdeling marktcontact van het ABP mij maar wat loze onzin op de mouw spelt. Noblesse oblige! Wij hebben hier vermoedelijk te maken met een nieuw soort bezweringsformule van het soort van 'Hoogachtend' of 'God zal het u lonen', uitsluitend bedoeld ter vrijwaring tegen een enkele misselijke querulant die grof misbruik zou willen maken van een bona fide vergissing. Ik zal de formules zelf toch ook eens uitproberen als ik weer een formulier moet invullen.

Kort nadat dit probleem was opgelost, vernam ik dat de minister van Onderwijs wil bezuinigen door geen onroerend-goedbelasting te betalen en de collegegelden te verhogen. Ik kon mijn oren niet geloven. Is het immers niet zo dat de overheid slechts kan bezuinigen door een geringer beslag op de schaarse goederen en diensten te leggen? En is er niet jaren van studie voor nodig precies af te wegen wat nu wel en wat niet in redelijk-

J.S. Cramer

heid tot de overheidstaak kan worden gerekend? Alles wat ik voor tentamen daarover leerde, wordt door deze maatregel overboord gezet. Later begreep ik echter dat het hier een natuurlijk uitvloeisel betreft van de nieuwe regel die voorschrijft dat alle financiële tegenslagen binnen het budget van het getroffen ministerie moeten worden opgevangen.

Strikte toepassing van deze nieuwe zakelijkheid zal zeker leiden tot een verdere verzelfstandiging van de departementen, ja, haast tot hun privatisering. Het is nu al zover gekomen dat ministeries elkander soms rekeningen sturen voor verrichte werkzaamheden. Het wachten is op de eerste keer dat de rekening niet wordt voldaan en dat men elkaar voor de rechter daagt. Zo wordt uiteindelijk de ene ondeelbare overheid op financieel gebied vervangen door vele vorstendommen, ieder met hun eigen compensatiemechanisme en, als ze geluk hebben, hun eigen belastinggebied.

Dit kan onverwachte consequenties hebben. Als Onderwijs er bij voorbeeld in slaagt de gemeenten wat onroerend-goedbelasting af te nemen, moeten beslist de rioolrechten omhoog. Goed, Milieuhygiëne wil wel bijspringen, maar dat leidt dan tot bezuinigingen op de wegaanleg voor nieuwbouwgelden, die immers onder Volkshuisvesting valt. Hierin willen de provincies voorzien, mits zij het recht krijgen tol te heffen op de veerdiensten. Enzovoort, enzovoort. Van die mijnenjagers in de

Perzische Golf worden de kosten uiteindelijk gedekt door btw op postzegels te heffen of een sponsor aan te trekken voor de wijkverpleging.

Is dit efficiënt? Het voordeel van deze nieuwe stijl van financieren is natuurlijk dat de zaken worden geregeld door onderhandelingen tussen ambtelijke delegaties van de burggraaf van Rijswijk, de barones van Waterstaat en de hertog van Zoetermeer. De burggraaf adverteerde onlangs al om hooggekwalificeerde krachten voor zijn afvaardiging. Eindeloze nachtelijke kabinetvergaderingen over geld zijn dan niet meer nodig. En eindelijk krijgt men meer tijd om zich te buigen over de wezenlijke problemen van onze samenleving, zoals het gebrek aan natuurlijke solidariteit en oppassendheid van de burgerij. Het gekke is dat ik soms toch blijf geloven dat deze ontwikkeling gelijk staat aan verval.

J.S. Cramer